

gyűjtő: TOLNÁK JULIÁNNA

gyűjtés ideje: 1980.

TART.: MEHESEK

6 lap, 5 foto

Földrajzi mutató: FOLYÓK

Számmutató: V

PAPÍRPARI VÁLLALAT

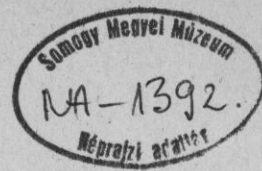

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRISMÁS

ATUERETVE AZ EGYS. LTK. 4384-es TETELÉ ALÓL

4384 / 1980

M É H E S K É R T / I /

Vidékünkön ismert volt a hagyományos méh lakások /gyékényből, szalmából, deszkából/ készített. Elhelyezése egy körülkerített helyen. Egy részük építmény alatt, másik a szabadban, minden építmény nélkül helyezkedett el.

Ilyen körülkerített méheskert azonban most is van, de már korszerű -Nagyboconádi álló, fekvő, Hunor rakodó stb, kaptárakban vannak az elkerített helyen elhelyezve.

A kerítés régebben faág fonásból, nádából, vagy vesszőből készült, úgy, hogy 2-3 méter távolságra l-l faoszlopot ástak le a földre. Az oszlopokra úgynevezett csaptatót szegeztek vagy kötöttek dróthuzallal és ehhez fonták a vesszőket, ágakat, vagy nádat. Az újabb méheskerteknél már fa vagy betonoszlopot használnak, és erre fonott drótkerítést erősítenek.

A szélsőséges időjárástól való védelem céljából északi oldalon a kerítés mellé néhol kukorica szár kékéket állítanak szélfogónak. Az ilyen elkerített hely alakja négyzet és téglalap is lehetett. Méretei: 20m X 6- m illetve 10-m X 10-m.

A méh lakásokat / ha kevesebb volt/ egvenként állították fel. Így minden kaptárhoz körben hozzálehetően férni.

A kaptárak szétszórva álltak, így megkönvítették a méhek tájékozódását.

Ha több kaptár volt, helyszűke miatt egymás mellé állították. Ezek a méh lakások egy sorban az északi kerítés előtt álltak röpnnyilással dél felé.

A kaptárakat nem közvetlenül a földre rakták, hanem a földtől 20-30 cm-re általában akácfa gerendákra helyezték el.

Az állvány szélessége 35-40 cm volt.

Az így elhelyezett kaptárak gvékénvből, szalmából, és deszkából készültek.

Ezeket a méh lakásokat védték az időjárás viszontagságai ellen /háztető cseréppel, bádoggal lemezzel /. A szél ellen már a kerítés is véd, de védőfalat építettek pl, kukoricaszárból, napraforgószárból is.

Télen nem vitték védett helyre a méheket, helyben gondoskodtak védelmükről. Az erős szél ellen az imént említett módon védekeztek. Zavarja a méhek téli nyugalmát a házi állatok, tyukok, sertések háborgatása. Ezek megakadályozására készült a kerítés.

A madarak cinkék, harkályok, kártétele ellen, riasztással védekeztek a méhek gazdái.

Az ilyen méheseket leginkább a faluban, a telek hátsó végén a kert közelében, annak folytatásaként helyezték el.

Az ilyen méhesek az 50-es évek végétől fokozatosan alakultak át modern méheskertekké.

K-ERÍTETT MÉHESEK /II/

A gyűjtés helyén és annak környékén a kerített méhes nem volt ismert.

FÉLTETŐS MÉHESEK /III/

A féltetős méheseket a méheskerthez hasonlóan egyszerűen méhesnek nevezték.

A méh lakások leginkább délfelé, de a helyi körülményeknek, adottságoknak megfelelően kelet-nyugat felé is néztek.

Az ilyen méhes készítésének módja:

Négy sarokoszlopot ásnak le a földre. Északi oldalát vályoggal befalazzák, illetve a keleti és nyugati oldalát is, attól függően, hogy melyik oldalon helyezik el a bejárati ajtót.

Voltak azonban méhesek, melyeknek 3-oldalon a falát vesszőfonatból készítették, amit aztán kívül-belül sárral betapasztottak. Vidékünkön a vályogot és nádat használtak az oszlopközök kitöltésére.

A tető szerkezetét úgy készítették el, hogy a délkeleti-délnyugati valamint az északkeleti-északnyugati oszlopokra, illetve a vályogból készült falra sárgerendát helyeztek.

Erre helyezték a szarufákat majd a léceket, Ezen felül nádat, vagy rozsszalmából készült /zsuppot/ erősítettek.

A szabadon hagyott negyedik oldalon rendszerint leeresztették a tetőt. Ezt leginkább úgy készítették, hogy a rövideb 2-falat a rőpnyílások irányába szélesebbre építették és a nád vagy zsuptetőt az előzők szerint ide is felrakták.

Voltak méhesek ahol a tetőleeresztést csak bedeszkázták. Így nemcsak felülről, hanem oldalról is védve voltak a méhlakások és a méhek is. Olyan méhes is volt ahol bukóereszt készítették a déli oldalra. Ezt még két oszlop felhasználásával és egy átkötő gerendával oldották meg.

A méhes bejárata vagy a nyugati vagy a keleti oldalon volt attól függően, hogy melyik vége volt a lakó épülethez közelebb. Ajtaja egyszerű összeszegelt deszkából készült.

Zárásra nyitásra fakilincset vagy tolózarat használtak.

Ritka hely volt, ahol esetleg lakattal zárták.

Az ilyen méhesekben a föld fölé téglára két párhuzamos gerendát tettek. Agerenda földtől való távolsága 30-40 cm volt.

Ezekre a gerendákra a méhlakásokat szorosan egymás mellé és fölé helyezték el. Egymás fölött 2-3 sor kaptár is volt.

Az így elhelyezett kaptárak hátulkezelős országos elnevezésűek voltak. Az országos kaptár méretei : 9.5 hüvejk kaptárszélesség 14 hüvejk teljes keretmagasság. A fészekben tehát egy keret 7 hüvejk magas. Ezek az adatok centiméterre átszámíva 24x18.5 cm.

Ez a kaptárforma eredetileg a Délmagyarországi Méhészeti Egyesület hivatalos kaptárja volt.

Voltak olyan méhesek, ahol a méhes elejét a rönnyílások kivételével bedesztkázták. Ez védte a méheket az esetleges károktól, télen a hidegtől is. A rönnyílás alatti deszka pereme rönndesztkaként is szolgált.

A méheket a méhesben teleltették. A fészket télre újságpapírral takarták le. A keret^eket úgy rendezték el a fészekben, hogy a mézzel rakottak egymás mellé kerüljenek, ne legyen üres keret a méhesek közt, mert a hidegben a méhek nem tudtak volna mézhez jutni.

A méhészkedés eszközeit a méhesben tartották az alsó kaptársor alatt kiképzett polcon, vagy a hátsó falra erősített polcon.

M É H É S Z E S Z K Ö Z Ö K: füstölő, kaparó, seprő, fedelező, kések, kefe. Az arcvédőt akkor még nem ismerték.

A méhesben a méhész részére volt fekvőhely, egyszerű püccs, deszkából, esetleg szalmazsákkal vagy pokróccal.

Rendszerint a méhész használta a nagy termelés idején, tavasztól-őszig, de főleg nyáron. Itt fogadta kedves vendégeit, méhész-társait is.

A méhes előtt volt kert, de nem volt külön elkerítve, mert az egész méhest kerítették be. Ez nem kimondottan virágoskert volt mert itt konyhakerti növényeket is termeltek. A virágok közül különösen / tátika, őszirózsa/ volt sok a kertben.

A kaptárak előtt 4-5 méterre itatóvályut helyeztek el, közel a földhöz. A vályu kivájt nyárfából készült. A vályuba fa és ágdarabokat tettek, hogy a méhek ne fulladjanak bele a vízbe.

Az ilyen méhesek a kert védettebb helyén, vagy a telekhez tartozó gyümölcsösben helyezkedtek el. Ez a méhes szorosán a házhoz illetve a ház körüli telekhez tartozott. Kint a határban nem építettek méhest.

Ilyen méhest találunk a gyűjtés helyén. Ez a méhes már eredetileg féltetős méhesnek épült. Azonban ma már nem országos méretű kaptárakban méhészkednek, hanem Nagy Boconádi rakodó kaptárakat használnak. Erre a típusra az ötvenes években tértek át. Nagyobb a réginél, könnyebben kezelhető, de a méhesben ezek elhelyezését csak egysorosán tudták megoldani, mivel felülről kezelősek.

ALKALMI MEGOLDÁSOK / IV /

Kis méhállományt tartottak tornác alatt, vagy a lakóházhoz toldott kis tető alatt. Ilyen esetben a tornác többi részétől deszkafallal különítették el, hogy ne zavarja a hézi munkát. A lakóházhoz toldott tetőt oszlopokra erősítették, melynek fedele deszka, vagy cserép volt. Városi méhészek télen padlásukon helyezték el méheiket. Így azok tartottak méheket akik a család mézszükségletét akarták biztosítani, vagy nemvolt lehetőségük, vagy nemismerték a méhesek régi meghitt hangulatát.

Az adatokat Szolgáltatta:

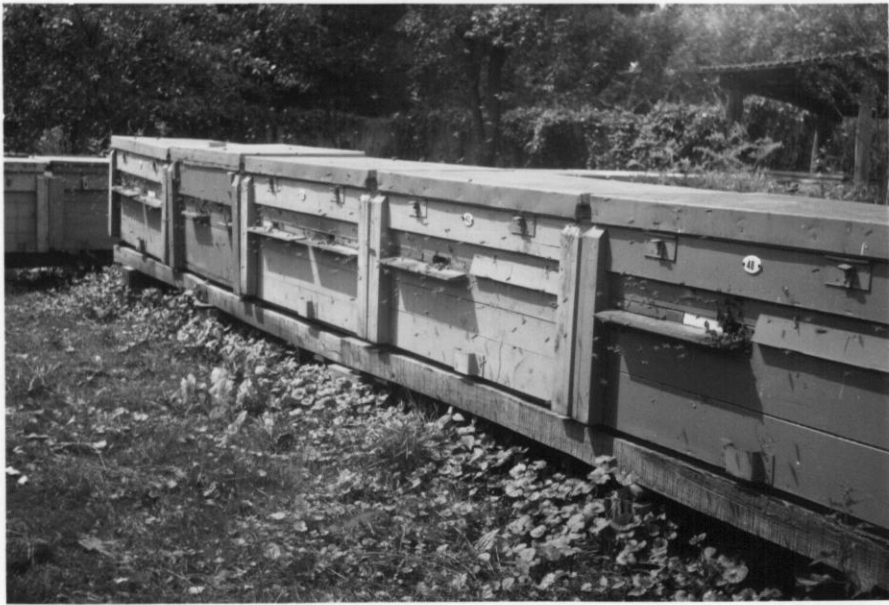
Galambos György méhész

Kocsis Ferenc -"-

Dr. Nemes Tibor -"-

Molnár József -"-

Méheskert

Féltetés méhes

Kaposvári Múzeum
Kaposvár

Ar 1980. en xxviii. Osonjos Nepráji és Nyelvjárási
Gyűjtőbizottság írt a lapra a következőket:
- Műhely

A tanulmány neve: Mohács Juliánus

Összeállította: I.A.

Írója: Kőrösi Tibor, Szemerédi, Fenyő

Társa: ~~Dr.~~ Sluyadi János n. 3.
Társa: Háydu Olivér